

PROEFSTATION VOOR DE AKKER- EN WEIDEBOUW
WAGENINGEN

GRASLANDEXPLOITATIE OP VETWEIDERIJBEDRIJVEN

Resultaten van een onderzoek in de Betuwe,
het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen

Ir. D. Oostendorp
en
J.A. Keuning

Niet voor publikatie bestemd

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
I. Inleiding	5
II. Methodiek van het onderzoek	6
III. Resultaten van het onderzoek	7
A. Algemene indruk van de bedrijven	7
B. Veeslag en soort vee	8
C. Ligging van de percelen ten opzichte van de boerderij	8
D. Botanische samenstelling en zodedichtheid van de percelen	9
E. Grondsoort	9
F. Beweidingsstelsel	9
G. Grasvoorziening en hoeveelheid gras bij het inscharen	10
H. Veebezetting per ha	11
I. Verzorging van het grasland	11
J. Het percentage gemaaide oppervlakte en de wintervoederwinning	12
K. De stikstofbemesting	13
L. Aan- en verkoop der dieren	14
IV. Samenvatting	15

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

I. INLEIDING

Ten einde meer inzicht te verkrijgen in de techniek en de economie van de vetweiderij is de laatste jaren door diverse instellingen onderzoek verricht. In dit verband worden o.a. door het P.A.W. gedurende het weideseizoen proeven genomen en wel op de proefboerderij "De Vlierd" te Bruchem (Bommelerwaard). Hierbij wordt de invloed van de graslandexploitatie nagegaan op de groei en de slachtkwaliteit van rundvee. Het verschil in graslandexploitatie bestaat hierin, dat de ene groep dieren weidt op een zgn. standweide met een jaarlijkse stikstofgift van slechts 30 kg per ha, terwijl de andere groep regelmatig wordt omgeweid op percelen die jaarlijks ca. 200 kg N per ha ontvangen. De aanleiding tot deze proeven was de algemeen verbreide mening, dat een intensieve graslandexploitatie met hoge stikstofgiften een nadelige invloed zou hebben op de groei en de slachtkwaliteit van de dieren.

In hoeverre het standweide perceel bij de proeven op "De Vlierd" een waarheidsgetrouw beeld vormde van hetgeen in de praktijk gebruikelijk is, bleef echter min of meer een vraagpunt. Ten einde hierover beter ingelicht te worden, werd besloten hierover in 1961 een onderzoek in te stellen op een aantal vetweiderijbedrijven in de praktijk. Door bemiddeling van het Rijkslandbouwconsulentschap te Tiel werden een aantal adressen verkregen van bedrijven, die voor dit doel geschikt waren. Voor de bewezen bemiddeling willen wij langs deze weg onze dank betuigen aan de betreffende medewerkers van genoemd consulentschap.

II. METHODIEK VAN HET ONDERZOEK

De eerste keer (in maart 1961) werden de bedrijven bezocht tezamen met een medewerker van het Rijkslandbouwconsulentschap Tiel. Daarna werden de bedrijven in de periode april - november één keer per 3 à 4 weken bezocht. Dit betekent alles bij elkaar ca. 8 bezoeken per bedrijf. Gebleken is dat dit voor nauwkeurige waarnemingen beslist te weinig is. In totaal namen 11 bedrijven aan het onderzoek deel. Ze waren gelegen in de Betuwe (Doornenburg, Elst, Andelst), in het Land van Maas en Waal (Bergharen) en in het Rijk van Nijmegen (Wijchen, Niftrik).

Nadat de ligging van de percelen bekend was, werd het bedrijfsbezoek zodanig ingedeeld, dat zo mogelijk eerst alle percelen werden bezocht en pas daarna de boer werd gevraagd om inlichtingen over het verweiden van het vee, de bemesting der percelen, de aan- en verkoop van de dieren enz. Uiteraard is men bij een dergelijke methode erg afhankelijk van de bereidwilligheid van de boer en van de betrouwbaarheid van de door hem verstrekte inlichtingen. Het zal daarom zonder meer duidelijk zijn, dat alle verkregen informatie niet geheel uniform zijn, zodat de gegevens ook niet vergeleken kunnen worden met gegevens verkregen d.m.v. exact onderzoek. Een niet onbelangrijke factor hierbij was, dat bij deze groep boeren eerst een zekere mate van vertrouwen gewonnen moest worden, voordat voldoende inlichtingen werden verkregen. De bedrijven in de Betuwe vormden in dit opzicht een moeilijker groep dan de rest.

III. RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK

A. Algemene indruk van de bedrijven

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de totale oppervlakte der bedrijven, met een onderverdeling voor de oppervlakte grasland, bouwland en boomgaard. Tevens wordt een indruk gegeven van de verhouding eigendom/pacht op deze bedrijven, alsmede het aantal melkkoeien dat wordt gehouden.

Tabel 1. Oppervlakte cultuurgrond (in ha), de verhouding eigendom/pacht en het aantal melkkoeien per bedrijf

Nr.	Bedrijf	Totale opp.	Grasland	Bouwland	Boomgaard	Eigendom of pacht	Aantal melkkoeien
1	Gebr. Leenders Doornenburg	44,-	26,-	-	18,-	eigendom ¹⁾	geen
2	Tap Sr. Elst (Gld)	6,50	6,50	-	-	eigendom	geen
3	Tap Jr. Elst (Gld)	52,-	30,-	20,-	2,-	eigendom	3
4	H. van Olst Andelst	75,-	34,-	25,-	16,-	eigendom	2
5	W. van Noord Wijchen	4,70	4,70	-	-	pacht	geen
6	A. Broekman Wijchen	22,35	17,35	5,-	-	eigendom	9
7	W. Sengers Wijchen	36,-	16,-	14,-	1,-	eigendom	18
8	B.S. Uyen Niftrik	32,-	22,-	10,-	-	eigendom	13
9	F. Uyen Niftrik	56,-	41,-	15,-	-	eigendom	2
10	L.F. de Wildt Niftrik	18,-	16,-	2,-	-	eigendom	11
11	Gebr. Luyben Bergharen	45,-	40,-	5,-	-	eigendom ²⁾	2

1) 15,- ha uiterwaard wordt gepacht

2) 8,- ha wordt gepacht

Uit dit overzicht blijkt dat de oppervlakte cultuurgrond van de betrokken bedrijven voor Nederlandse omstandigheden in het algemeen groot genoemd mag worden. De bedrijven nr. 2 en 5 vormen hierbij een uitzondering doch deze worden geëxploiteerd door rentenierende boeren. De gemiddelde oppervlakte cultuurgrond exclusief de bedrijven nr. 2 en 5 bedraagt 38 ha. Deze oppervlakte wordt grotendeels ingenomen door grasland (71 %). Op 2 bedrijven is de fruitteelt zeer belangrijk (1 en 4). Op de bedrijven waar het bouwland relatief een behoorlijke oppervlakte inneemt, is de graanteelt zeer belangrijk. Gebleken is, dat de bedrijven meestal in eigendom geëxploiteerd worden. In het ene geval dat het land gepacht werd, betrof dit een rentenierende boer. Het bleek bovendien, dat de meeste vetweiders daarbij nog in het bezit waren van andere boerderijen, burgerhuizen of los verpacht land. De algemene indruk is dat deze bezittingen vooral door vorige generaties zijn opgebouwd.

Het aantal melkkoeien is in het algemeen gering. De bedrijven 7, 8 en 10 vormen hierop een uitzondering. Typische vetweiderijbedrijven kan men deze laatste drie dan ook niet noemen. Dit is wel het geval met b.v. 1, 3, 4 en 11.

Een ander, in dit verband tevens interessant punt, is de gezinssamenstelling en de hulp van vreemde arbeidskrachten. Dit wordt in het volgende overzicht weergegeven.

1. Gebr. Leenders: De ene broer gehuwd (65 jaar oud), geen kinderen; de andere ongehuwd (67); 3 à 4 man personeel, hoofdzakelijk werkzaam in de fruitteelt.
2. Tap Sr.: Gehuwd (ca. 65); heeft één gehuwde zoon (bedrijf aan de Oude Rijksweg zie nr. 3); geen personeel.
3. Tap Jr.: Gehuwd (ca. 35), 3 kinderen; 3 man personeel.
4. H. van Olst: Gehuwd (ca. 45), 4 kinderen; 2 arbeiders.
5. W. van Noord: Gehuwd (77), heeft gehuwde kinderen; geen personeel.
6. A. Broekman: Gehuwd (ca. 75), één ongehuwde zoon van ca. 35 jaar. Af en toe een loonwerker.
7. W. Sengers: Gehuwd (ca. 50); 3 zoons van 20 - 26 jaar; die meewerken in het bedrijf.
8. B.S. Uyen: Gehuwd (ca. 40), 3 kinderen; 1 knecht.
9. J. Uyen: Gehuwd (ca. 40), 3 kinderen; geen personeel.
10. L.J. de Wildt: Gehuwd (ca. 40); 5 kinderen; 1 knecht.
11. Gebr. Luyben: Beiden ongehuwd (66 en 74); af en toe hulp van de burens.

Uit dit overzicht blijkt, dat de gezinnen een normale samenstelling vertonen. De gemiddelde leeftijd van de bedrijfshoofden is misschien hoger dan het Nederlands gemiddelde. Wel valt op dat slechts in twee gevallen hulp van zonen aanwezig was. Verder kan nog worden opgemerkt dat de personeelsbezetting in het algemeen aan de lage kant was.

Samenvattend kan gesteld worden dat het hier in het algemeen boeren betreft, die op grote bedrijven het grasland extensief exploiteren. De indruk overweegt dat men met betrekking tot de vetweiderij hier boert "met geld" en niet "om geld".

B. Veeslag en soort vee

In hoofdzaak werd op deze bedrijven het roodbonte M.R.IJ. veeslag gehouden. In enkele gevallen kwamen ook zwartbonten voor (echter praktisch alleen maar op de Betuwse bedrijven). De jong aangekochte dieren kwamen voornamelijk uit Noord-Brabant, de Graafschap of de IJsselstreek. In het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen is men vooral georiënteerd op de veemarkt in Den Bosch.

Als soort mestvee werden voornamelijk guste koeien en/of ossen gehouden.

C. Ligging van de percelen ten opzichte van de boerderij

In een aantal gevallen hangt de vetweiderij samen met de grote afstand van de percelen tot de boerderij (bedrijf nr. 1, 6, 7 en 8). Dat dit geen doorslaggevend motief was, blijkt op de bedrijven 1, 2, 3, 9, 10 en 11, waar de grootste oppervlakte grasland betrekkelijk dicht bij de boerderij ligt.

D. Botanische samenstelling en zodedichtheid van de percelen

Tijdens de bezoeken aan de percelen is tevens een indruk verkregen van de botanische samenstelling van de grasmatten. Uiteraard berust dit alleen op schattingen. Volgens deze schattingen had 60 % van de percelen een goede botanische samenstelling en 40 % een matige. Percelen met een uitgesproken slechte botanische samenstelling kwamen niet voor. In de meeste percelen werden in meer of mindere mate distels aangetroffen. Een ander onkruid dat eveneens regelmatig voorkwam, was de boterbloem, hoewel ook deze praktisch nergens een plaag vormde. Het percentage klaver bleef in het algemeen beneden de verwachtingen (overwegend 0 - 5 %, slechts in enkele gevallen tot 10 %). Zgn. klaverweiden kwamen niet voor.

Bijna alle percelen hadden een mooi gesloten zode. Waarschijnlijk zal vertrapping hier nooit of sporadisch optreden, temeer daar de stikstofbemesting, de inscharingsdichtheid en het percentage maaien meestal laag blijven. Kweek werd slechts sporadisch aangetroffen.

E. Grondsoort

Uit de beschrijving van de bezochte gebieden wordt duidelijk, dat het merendeel der percelen op rivierklei is gelegen. Vrijwel alle percelen vindt men op het binnendijkse land; een klein aantal ligt op de uiterwaarden.

F. Beweidingsstelsel

Een overzicht van het toegepaste beweidingssysteem per bedrijf wordt gegeven in tabel 2.

Tabel 2. Het toegepaste beweidingssysteem

	Standweide	Extensief omweiden	Intensief omweiden	Rantsoenbeweiden
1. Gebr. Leenders	x			
2. Tap Sr.	x			
3. Tap Jr.	x	x		
4. Van Olst	x	x		
5. Van Noord		x		
6. Breekman		x		
7. Sengers		x		
8. B. Uyen		x		
9. J. Uyen		x		
10. De Wildt		x	x	x
11. Gebr. Luyben	x	x		

We zien in tabel 2 dat het extensief omweiden het meest werd toegepast. Op het enige bedrijf waar zowel intensief als extensief werd omgeweid, paste men zelfs ook regelmatig rantsoenbeweiding toe. Dit laatste vond men op geen van de andere bedrijven.

G. Grasvoorziening en hoeveelheid gras bij het inscharen

Bij elk bezoek aan een perceel werd tevens de hoeveelheid gras, die op dat moment aanwezig was, geschat. De schatting was gebaseerd op luchtdroog gras met een aangenomen ds-gehalte van 20 %. De aldus verkregen gegevens gaven wel een voldoende indruk, maar kunnen uiteraard niet worden vergeleken met nauwkeurige opbrengstbepalingen. Het was op deze manier mogelijk enigszins een indruk te verkrijgen van de grasvoorziening van de dieren en de hoeveelheid gras, waarbij werd ingeschaard.

Omtrent de grasvoorziening kan worden opgemerkt, dat bijna altijd werd gezorgd dat de dieren voldoende gras ter beschikking hadden. Op slechts één bedrijf kon worden waargenomen dat het verweiden niet tijdig genoeg geschiedde, ondanks het feit dat op de andere percelen veel gras aanwezig was.

In hoeverre de grasvoorziening op een aantal typische standweiden gedurende het groeiseizoen verloopt, wordt in figuur 1 aangetoond. Het is opvallend dat de zes standweiden onderling wel overeenkomst vertonen. De hoeveelheden gras bleven meestal betrekkelijk klein, waaruit de conclusie getrokken kan worden dat de betrokken vetweiders er heel aardig in geslaagd zijn de veebezetting aan te passen aan de grasgroei. In iets mindere mate is dit het geval met de percelen van Tap Sr., die dan ook niet volkomen kaal de winter in zijn gegaan. De verzorging van de percelen was zeer verschillend; Van Olst heeft de percelen nooit gebost (wat ook niet nodig was); Gebr. Leenders daarentegen bosten zelfs twee keer door middel van een cirkelmaaier; Tap Sr. maaide de grootste bossen met de zeis.

Van deze 3 systemen verdient dat van Gebr. Leenders de meeste navolging. De grasmat was daar de gehele zomer een lust voor het oog. In de nazomer stond er zelfs een overvloed aan gras op het uiterwaard-perceel, omdat toen de helft van de dieren naar de naweide van een ander perceel ging. Ten aanzien van het bossen, zoals dat door Gebr. Leenders wordt toegepast, kan worden opgemerkt dat dit steeds ondiep gebeurde, zodat alleen de oude toppen werden afgemaaid.

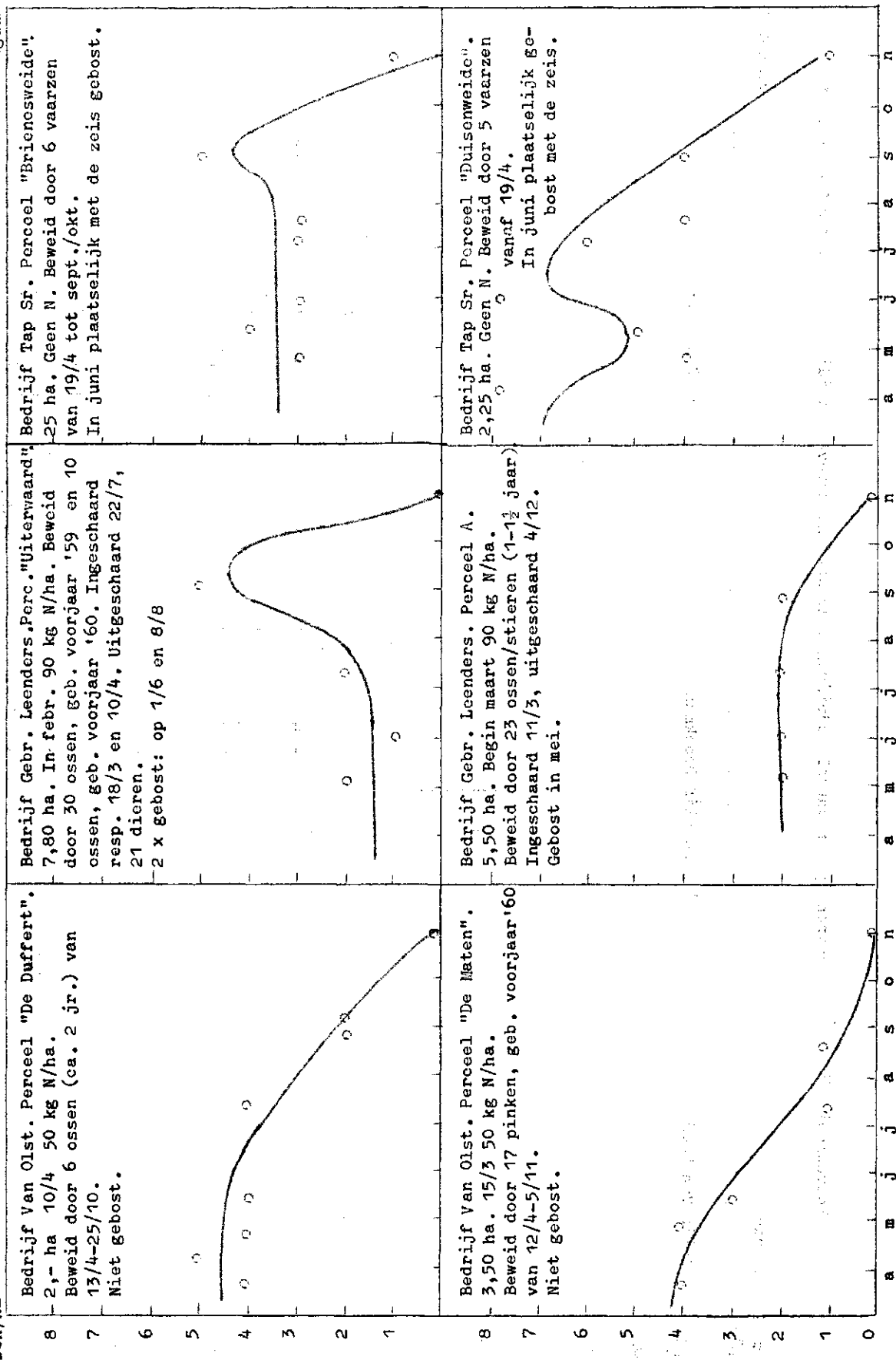
Omdat de grashoeveelheid op een standweide gedurende langere tijd vrij constant kan blijven, was het met de gevolgde methodiek mogelijk een vrij goed beeld te krijgen van het verloop van de hoeveelheid aanwezig gras. Op een omweidingsperceel is dit echter niet zo gemakkelijk, omdat dat erg afhankelijk is van de datum van schatten ten opzichte van de datum van inscharen. Er zal daarom worden volstaan met het geven van de grashoeveelheden bij inscharen. Deze cijfers hebben alleen betrekking op percelen waarvan de schattingsdatum vrijwel samenviel met de inschaardatum. Het resultaat wordt vermeld in de figuren 2a en 2b. Hoewel er nogal veel hiaten in de gegevens voorkomen, mag toch worden geconcludeerd dat de hoeveelheid gras bij inscharen aanmerkelijk hoger ligt dan we bij voorbeeld voor melkvee wel zouden wensen (ca. 8 000 kg/ha). Een ander bijkomend verschijnsel was dat het gras soms nogal oud was als gevolg van de lange groeiperiode. Hierbij kan nog worden opgemerkt dat in veel gevallen reeds werd verweid voordat het betreffende perceel voldoende kaal was gegraasd. Het gevolg van één en ander was dat op deze percelen gedurende het grootste deel van het groeiseizoen oud en onsmakelijk gras voorkwam.

Dit verschijnsel is o.a. opgemerkt op de bedrijven van Van Noord, B. Uyen, J. Uyen en Gebr. Luyben.

De grasvoorziening van de dieren op een aantal standweidepercelen

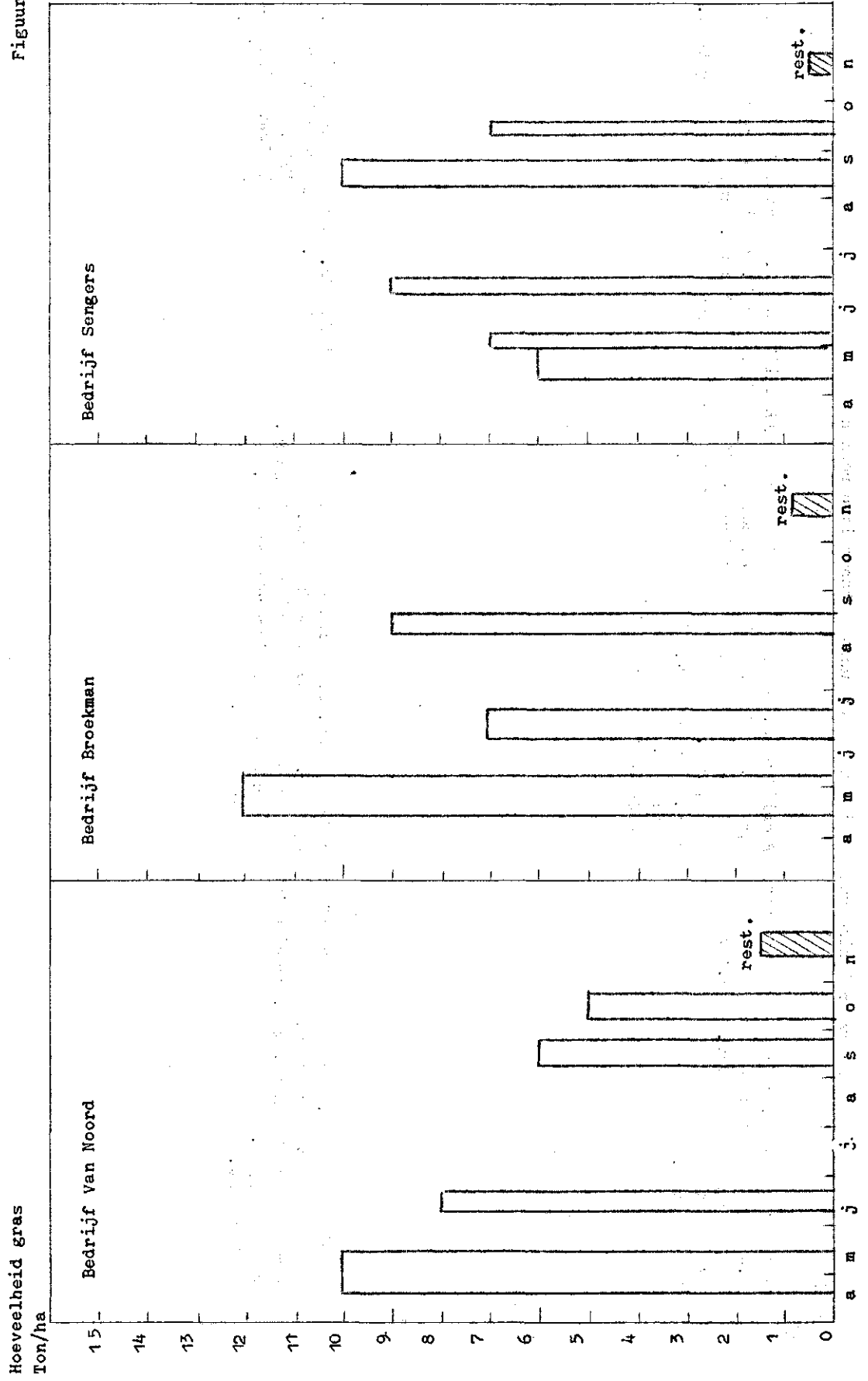
Hoeveelheid gras
Ton/ha

Figuur 1

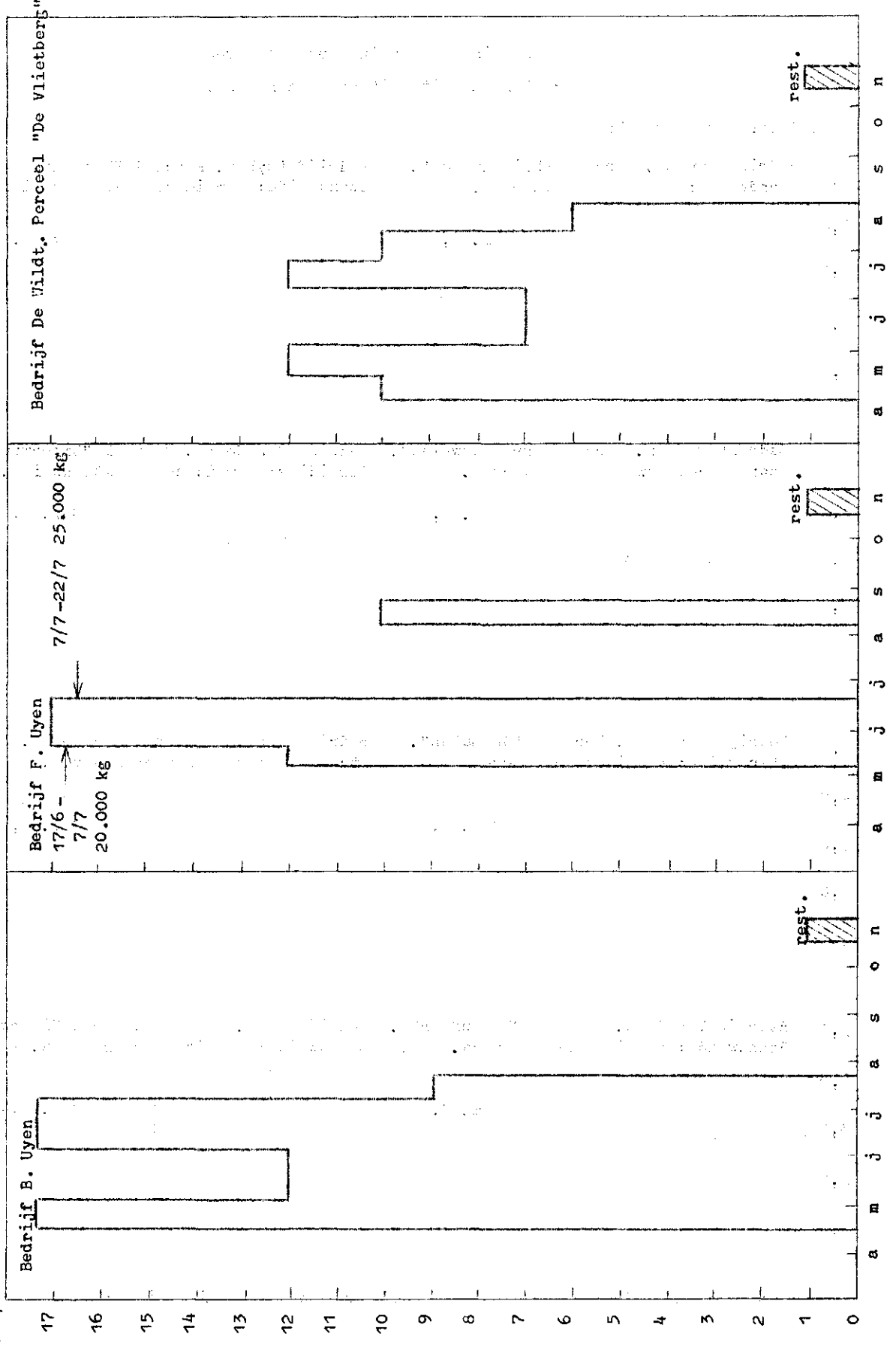

Hoeveelheid gras bij inscharen op een aantal bedrijven waar het extensieve omweidingssysteem wordt toegepast

Figuur 2a

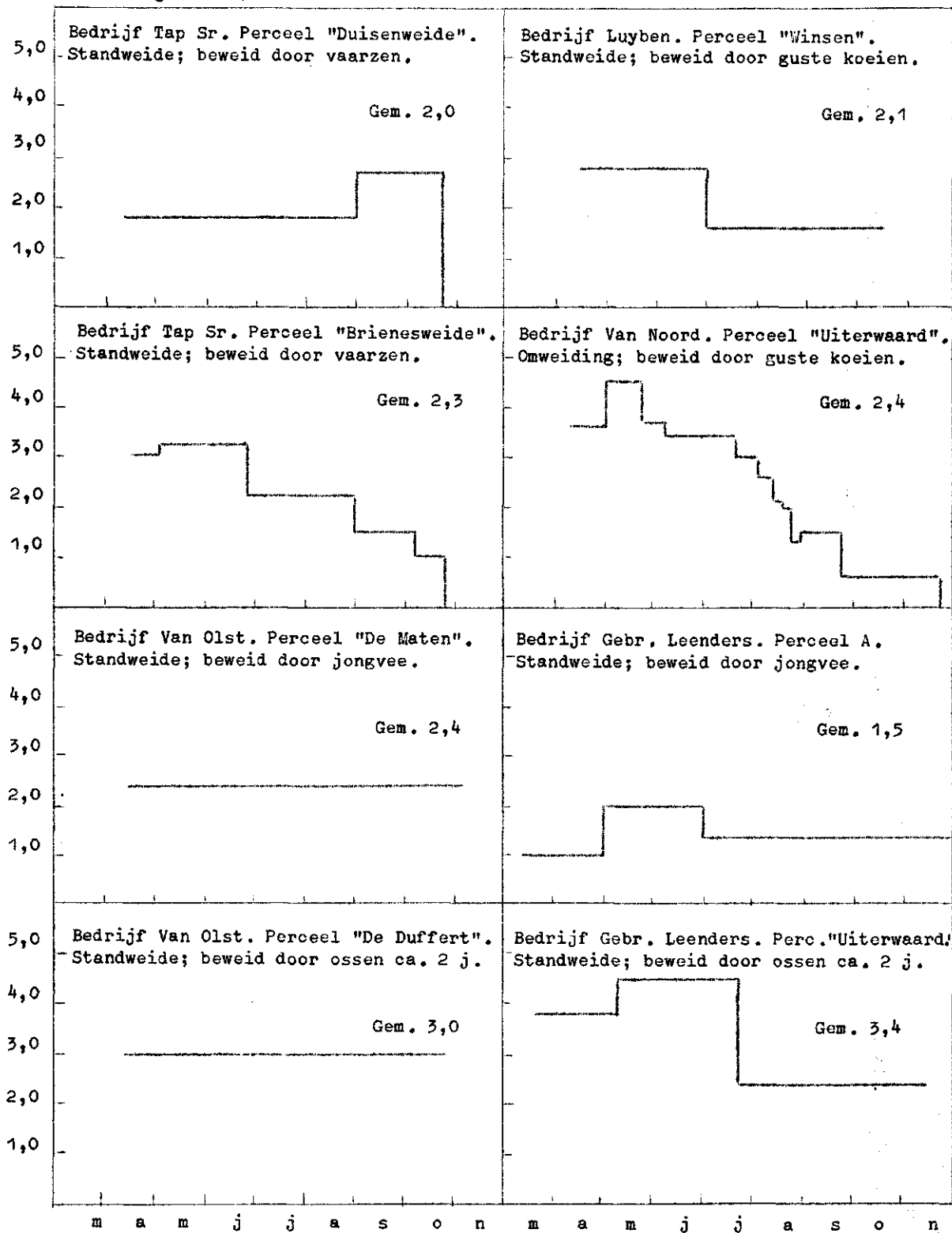

Hoeveelheid gras bij inscharen op een aantal bedrijven waar het extensieve omleidingssysteem wordt toegepast
 Figuur 2b

Veebezetting per ha in stuks grootvee
 Percelen die uitsluitend werden beweid

Aantal stuks grootvee/ha

H. Veebezetting per ha

Uit de verzamelde gegevens was het niet mogelijk van alle bedrijven een betrouwbare indruk te krijgen over de veebezetting per ha. Van alle graslandpercelen had dan een nauwkeurige weide-administratie bijgehouden moeten worden, hetgeen in verband met de beschikbare tijd niet mogelijk was. Verder varieert de veebezetting op deze bedrijven zeer sterk, zodat ook van de aan- en verkoop een nauwkeurige aantekening nodig was. Dit kon slechts op een aantal bedrijven of percelen worden uitgevoerd. Het resultaat hiervan wordt weergegeven in figuur 3. Er moet worden opgemerkt dat deze percelen in 1961 niet werden gemaaid. Omgerekend per stuks grootvee per ha varieerde de veebezetting van 1,5 - 3,4; het gemiddelde was 2,4. Vergelijken we dit cijfer met de reeds eerder genoemde standweide op de proefboerderij "De Vlierd", dan blijkt dat op deze praktijkpercelen nog belangrijk minder dieren per ha worden gehouden dan op "De Vlierd" (gem. 3,5 - 4 stuks grootvee per ha).

Deze betrekkelijk lage veebezetting zal waarschijnlijk wel overeenkomen met het algemeen gemiddelde van deze bedrijven.

I. Verzorging van het grasland

Hoewel de verzorging van grasland uit verschillende maatregelen kan bestaan, hebben wij als maatstaf hiervoor het zgn. bossen of bloten genomen. Van de percelen, die regelmatig werden bezocht, kon op dit punt een betrouwbare indruk worden verkregen. Het resultaat wordt vermeld in tabel 3. De percelen, die voor wintervoerwinning één maal werden gemaaid, zijn bij de bewerking uitgesloten; het betreft dus alleen percelen die uitsluitend werden beweid.

Tabel 3. Het bossen van de percelen per bedrijf

Bedrijf	Niet gebost		1x gebost	2x gebost	Totaal aantal percelen
	Wel nodig	Niet nodig			
Gebr. Leenders				2	2
Tap Sr.			3		3
Tap Jr.	1		7		8
Van Olst		2	3		5
Van Noord	3				3
Broekman	2	1			3
W. Sengers	2	1			3
B. Uyen	4	1	4		9
J. Uyen	7	2	2		11
De Wildt	2	4	2		8
Luyben	8		3		11
Totaal	29	11	24	2	66
in % van totaal	44	17	36	3	100

Uit tabel 3 blijkt nu, dat 39 % van het aantal percelen is gebost en 61 % niet. Van de niet geboste percelen was echter 1/3 deel steeds zo goed afgeweid, dat het bossen niet nodig bleek te zijn. In 44 % van het aantal gevallen bleef het bossen echter achterwege, terwijl dit uit het oogpunt van graslandverzorging wel gewenst was geweest. Een ander punt is in welke toestand deze percelen de winter ingaan. Omdat de percelen in november en december voor het laatst werden bezocht, is het mogelijk hiervan een indruk te geven. Het resultaat wordt weergegeven in tabel 4.

Tabel 4. Geschatte hoeveelheden gras in de maanden november of december op de niet geboste percelen

Kaal	1 000 kg/ha	2 000 kg/ha	3 000 kg/ha	4 000 kg/ha	Totaal percelen
4	13	4	3	5	29

Nemen we een grashoeveelheid aan van 1 000 kg en lager als toelaatbare grens, dan zien we dat van de 29 percelen er 17 voldoende kaal afgeweid de winter ingingen en dit bij 12 percelen niet of ten minste onvoldoende het geval was. Deze 12 percelen waren verdeeld over 3 bedrijven (nr. 9, 10 en 11). Gelet op de botanische samenstelling van de percelen op deze bedrijven lijkt het zeer waarschijnlijk, dat het onvoldoende kaal de winter ingaan ook andere jaren regelmatig voorkomt.

J. Het percentage gemaaide oppervlakte en de wintervoerwinning

Van de bedrijven waar alle graslandpercelen regelmatig werden bezocht, is nagegaan hoeveel procent van de graslandoppervlakte werd gemaaid voor wintervoer. Van de betreffende bedrijven wordt dit vermeld in tabel 5.

Tabel 5. Het percentage gemaaide oppervlakte op een aantal bedrijven

Bedrijf	%
Gebr. Leenders	32,0 %
Tap Sr.	0,0 %
Tap Jr.	8,0 %
Van Noord	0,0 %
J. Uyen	41,0 %
De Wildt	30,0 %
Luyben	26,0 %

Hieruit blijkt dat slechts een geringe oppervlakte wordt bestemd voor de winning van wintervoer. Dit is begrijpelijk omdat in de winter soms helemaal geen vee wordt gehouden (b.v. Tap Sr. en Van Noord), of althans veel minder dan in de zomerperiode. Het gemiddelde van deze 7 bedrijven is 20 %; zonder de bedrijven Tap Sr. en Van Noord bedraagt het 27 %. Dit zou

betekenen dat op bedrijven waar 's winters ook mestvee wordt aangehouden het grasland slechts éénmaal in de 3 of 4 jaar wordt gemaaid.

Een ander punt dat interessant is bij de wintervoederwinning, is het stadium waarin wordt gemaaid. Door middel van de reeds eerder genoemde grasschattingen werd eveneens een indruk verkregen van het stadium waarin werd gemaaid voor wintervoer (vrijwel uitsluitend hooi). Het resultaat van deze grasschattingen wordt vermeldt in tabel 6.

Tabel 6. Maaidatum en maaistadium

Bedrijf	Snede	Datum	Hoeveelheid in 1000 kg/ha
Gebr. Leenders	1e	30/5	15
Gebr. Leenders	1e	15/6	17
Tap Jr.	1e	7/7	15
J. Uyen	1e	30/5	?
J. Uyen	1e	16/6	20
J. Uyen	1e	27/6	25
J. Uyen	1e	30/6	25
De Wildt	(voorgeweid)	17/6	25
De Wildt	(voorgeweid)	25/5	?
De Wildt	(voorgeweid)	21/6	25
Gebr. Luyben	1e	11/7	30
Gebr. Luyben	1e	1/8	20

In het algemeen zijn deze percelen vrij laat en soms zelfs zeer laat gemaaid. Mede hierdoor was de kwantiteit groot en de kwaliteit gering.

K. De stikstofbemesting

Het was niet mogelijk alle gegevens te verzamelen omtrent de toegediende basisbemesting (P en K). Er zal daarom niet verder op worden ingegaan, zodat alleen wordt volstaan met het geven van de stikstofbemesting op de verschillende percelen. In tabel 8 is de gemiddeld gegeven stikstofbemesting in kg N per ha per bedrijf weergegeven (gewogen gemiddelden).

Tabel 7. Stikstofbemesting in kg/ha per bedrijf (gewogen gemiddelde)

Bedrijf	Oppervlakte	kg N/ha	Tijdstip van aanwending
Gebr. Leenders	18,80 ha	92	maart (1 gift)
Tap Sr.	6,50	0	-
Tap Jr.	30,70	0	-
Van Olst	17,-	48	maart of april (1 gift)
Van Noord	4,70	46	maart (1 gift)
Broekman	6,-	40	mei of juni (1 gift)
Sengers	2,76	40	na de 1e snede (1 gift)
B. Uyen	11,-	51	maart (1 gift)
J. Uyen	34,48	33	april (1 gift)
De Wildt	10,85	80	mrt/april en juni/juli (2 giften)
Gebr. Luyben	40,-	35	maart (1 gift)
Gemiddeld		39	

Tabel 7 laat zien dat slechts spaarzaam van stikstof gebruik wordt gemaakt. De gemiddelde hoeveelheid op deze bedrijven (ca. 40 kg) ligt namelijk aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde van ca. 100 kg. Op twee bedrijven werd zelfs helemaal geen stikstof gestrooid. Er moet hierbij wel worden vermeld, dat dit oude en vruchtbare kleigrond betrof. Daarentegen waren er ook bedrijven die voor de 1e snede een flinke gift gebruikten (b.v. Gebr. Leenders).

In het algemeen werd de stikstof in één keer gegeven en wel voor de 1e snede. Alleen op het bedrijf van De Wildt werd ook nog een zomergift verstrekt. Op enkele bedrijven gaf men een gedeelte van de percelen voor de 1e snede geen stikstof, omdat men bevreesd was dan teveel gras te zullen krijgen. De percelen kregen de stikstof dan na de 1e snede (op de bedrijven van Broekman en Sengers).

Op de vraag of men een flinke stikstofbemesting ook nadelig zou vinden voor de groei van de dieren werd ontkennend geantwoord. Men vond het echter in het algemeen niet nodig meer stikstof te geven, omdat er toch voldoende gras aanwezig was. Met de huidige, lage veebezetting is dit uiteraard ook een logische redenering.

L. Aan- en verkoop der dieren

Op een aantal bedrijven werd de verkregen geldelijke opbrengst van de dieren openhartig medegedeeld. In bijna alle gevallen trad de boer bij de verkoop zelf als handelaar op. De meesten zijn dan ook trouwe marktbezoekers. Enkelens verkopen de dieren bijna uitsluitend aan een zelfde slager b.v. Tap Sr., Tap Jr., Sengers, Van Noord en B. Uyen. Ten aanzien van de te maken onkosten (vracht, markt enz.) is dit een zeer aantrekkelijk systeem. Ook de te ontvangen prijs is dan meestal wel goed, omdat de slager op deze manier verzekerd is van een regelmatige aanvoer van een bepaald gewenste kwaliteit. Op de bedrijven van De Wildt en Luyben werden de dieren meestal op de Bossche markt verkocht (en gekocht).

In het algemeen kan worden gezorgd, dat de kwaliteit van de afgeleverde dieren goed was. In overeenstemming hiermee werden dan ook meestal goede prijzen verkregen.

IV. SAMENVATTING

In 1961 werd op 11 vetweiderijbedrijven in de Betuwe, het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen een onderzoek ingesteld naar de wijze waarop deze bedrijven geëxploiteerd worden. Daarbij kwamen de volgende punten naar voren.

1. Het betreft boeren die grote bedrijven (gem. 38 ha) extensief exploiteren. De indruk overweegt dat men voor wat betreft de vetweiderij boert "met geld" en niet "om geld".
2. De vetweiderij wordt overwegend uitgevoerd met guste koeien en ossen van het M.R.IJ. veeslag.
3. De bedrijven lagen overwegend op rivierklei.
4. Naar schatting had 60 % van de percelen een goede en 40 % een matige botanische samenstelling. Klaver kwam regelmatig voor, maar nergens in grote hoeveelheden. Alle percelen hadden een mooie gesloten zode.
5. Als beweidingssysteem werd het extensief omweiden het meest toegepast. Daarnaast kwam het standweidesysteem regelmatig voor. Intensief weiden en rantsoenbeweiding werden praktisch niet toegepast.
6. De dieren hadden steeds voldoende gras ter beschikking. De kwaliteit van dit gras liet echter nog wel eens te wensen over (te oud).
7. De veebezetting was in het algemeen zeer laag. Op percelen die uitsluitend beweid werden, liep de veebezetting uiteen van 1,5 tot 3,4 stuks grootvee per ha.
8. Van de percelen die uitsluitend beweid werden, werd 40 % gebost.
9. Op de bedrijven waar 's winters ook mestvee wordt gehouden, werd ongeveer 25 % van de graslandoppervlakte gemaaid voor wintervoer. Dit wintervoer bestond overwegend uit hooi.
10. De stikstofbemesting bedroeg gemiddeld ongeveer 40 kg N/ha/jaar. Deze bemesting werd overwegend vóór de 1e snede aangewend.

S 4733
100 ex.
O/Ke/RH
10-12-1963

1911

... ..

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...